

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag 13 Augustus.

DICERE VERUM QUID VETAT?

FORNICATIONS.

KERKELIJKE STAAT

ROME.

Te Fermo zal een groot instituut van openbaar onderwijs onder het bestuur van Jesuiten opgericht worden. Het getal hoogleraren is 16, welke alle een jaarlijksch traktement van 150 kroonen zullen genieten. De nieuwe Kardinaal *Ferretti*, Aartsbisschop van Fermo besteedt zijne eigene penningen om de gebouwen in staat te stellen en in alles te voorzien, wat tot het onderwijs noodzakelijk is. Vijftien jaren geleden is de heer *Ferretti* te Rome gekomen om zijne studien te voltooien en vervolgens als Missionaris de leer van CHRISTUS in vreemde landen te gaan verkondigen. In al de onderscheidene posten, welke hij bekleed heeft, is zijn leven niets anders geweest dan een leven van verkleefdheid en toegenegenheid.

Men weet dat hij, toen hij te Napels in hoedanigheid van Nuntius geweest is, noch zijne gezondheid, noch zijn geld, tijdens het heerschen der Cholera gespaard heeft, om de ongelukkigen te hulp te komen. Het is niet zonder reden dat de H. Vader bij zijne verheffing tot het kardinaalschap hem den eervollen titel van *virum egregium* (uitsiekend man) heeft verleend.

DUITSCHLAND.

FRANKFURT den 9den Augustus.

Volgens bijzondere brieven uit Boheme werd de Keizer van Rusland wederom in Eoplitz verwacht, en volgens sommigen zou Z. M. daar reeds aangekomen zijn, zoo men meende om met Pruisen en Oostenrijk over de oostersche zaken te beraadslagen.

Z. K. H. prins *August* van Pruisen, broeder des Konings, is te Hanover aangekomen, en er met groote eerbewijzingen ontvangen. Eergisteren was er groote parade, die Z. M. met zijnen doorluchtigen Galt heeft bijgewoond.

LONDEN den 9den Juli.

Maandag is er groot diner ten Hove gegeven, waarop de Erfgroothertog van Saksen-Weimar, de amerikaansche gezant, de heer *Stevenson*, en verscheiden andere personen van aanzien tegenwoordig waren.

Maandag heeft lord *Wilton* zich in het Hoogerhuis beklagd over het niet betuigen der verregaande stoutheid van de Chartisten te Bolton, die publieke oplogten gehouden en oproerige proclamatiën aangeplakt hebben, zonder dat de politie zulks verhinderd heeft. De eerste Minister *Melbourne* verzekerde, dat de betuigeling van alle soortgelijke onordelikheden het onderwerp van de ernstige overwegingen der Regering uitmaakte.

Het Huis heeft vervolgens de wet op de municipale corporatiën in Ierland aangenomen, en die op de vermindering der briefposten is opzamen van den Hertog van *Wellington*, ten tweedemaal gelezen.

Gisteren heeft lord *Brougham* in dat Huis eenige wijzigingen in de beoelting van het regt in derland voorgeslagen, welke met een wij aanzienlijke meerderheid aangenomen zijn.

Te Lissabon is men niet zonder ongenustheid dat erlang nieuwe troebelen zullen uitbarsten. De ontevredenheid over den gang van het Bestuur doet zich van verschillende kanten opmerken. Ook in het Kabinet heerscht oneenigheid. De minister van finantiën, de heer *de Carvalho*, is voornemens zijn ontslag in te dienen, dewijl de Cortes zijne voorstellen tot belating der renten van de buitenlandse schuld hebben verworpen. De voorslag, door lord *Palmerston* in het Engelsche Parlement gedaan, om de Portugesche Regering met geweld tot afschaffing van den slavenhandel te dwingen, had te Lissabon algemeen misnoegen verwekt.

Volgens brieven uit Mexico, staken de Federalisten het hoofd weder op, en nam het getal der vijanden van den Generaal *Santa Anna* beduidend toe. Deze laatste scheen *Bustamente* tot een aanval op de Texianen te willen bewegen, met het doel, gelijk sommige beweerden, om van dien mededinger ontslagen te raken.

De Engelsche gezant te Buenos-Ayres, de heer *Mandeville*, heeft met het bestuur der Argentijnsche Republiek een tractaat tot afschaffing van den slavenhandel gesloten.

FRANKRIJK.

PARIS den 9den Augustus.

Vele dagbladen spreken van eenigheden die in het midden van het kabinet ontstaan zijn, dat het woord ontslag (demissie) uitgesproken is en deze schending en bevreemding uit een geschil over de Oostersche staatsverdragen, doch zulks is zoo niet.

Men zou in den raad het vraagstuk behandeld hebben om te weten welke maatregelen genomen moeten worden in geval Rusland gevoerd wordt tusschen beide mogt komen en de meerderheid van het kabinet zou van gevoelen zijn geweest dat men te Toulon en Marseille een gedeelte magt moest bijeen brengen, die op het eerste bevel kon worden ingescheept om een militair punt op de kust van het Oostersche rijk te bezetten.

De meerderheid der ministers, doordrongen van het belang der zaak en de noodzakelijkheid om Frankrijk een waardige rol te doen spelen, om aan het vertrouwen der kamers te beantwoorden, heeft deze krachtadige maatregelen gewild.

De Konink en de maarschalk *Soult* verzetten zich hier tegen, en willen dat men zich aan de legenswaardige sterkte van ons eskader houde. Zoodanig is het onderwerp der beraadslagingen van den raad; men is ongeduldig den uitslag te vernemen.

In den *Parischen Monitor* leest men de volgende regels:

Vele dagbladen hebben vooruitgesteld dat er oneenigheid in het kabinet over de zaken van het oosten bestond.

Wij zijn genantigd te verklaren, dat deze voorgevens van geen grond ontbreekt zijn.

Na vele bijeenkomsten zoo als verzekerd wordt is het kabinet het niet eenparigheid van stemmen eens geworden over de te volgen maatregelen, welke genomen moeten worden. En welk zullen deze maatregelen zijn? Dit kan nog niet worden gezegd, vermits het een geheim van den staat is; doch derzelve uitvoering zal den minsten tegenstand van de zijde der leden van den raad vinden, aangezien dezelve met gemeen overleg zijn beraamd. Dit is van belang om te weten en hierdoor worden op de stelligste wijze, de verspreide geruchten sedert eenige dagen door het grootste gedeelte der drukpers medegedeeld, gelogenstraff.

Volgens eenen door de *Sentinelles des Pyrenées* bekend gemaakten staat was het leger van *Espanero* zamengesteld uit 75,465 man waarvan 3589 kavallerie, bovendien is hetzelfde met eenen talrijke artillerie versterkt.

Z. M. de Koning is van Fontainebleau teruggekeerd.

De Maarschalk *Soult* heeft den Heer *Ambert* met de beschrijving van het kamp van Boulogne en den veldslag van Austerlitz belast.

Brieven uit St. Petersburg melden dat de Keizer van Rusland die hoofdstad verlaten heeft, vergezeld van den Minister van oorlog en dat hij zich naar Odessa heeft begeven, om des te beter in de gelegenheid te zijn den loop der zaken in het Oosten gade te staan.

De ratificatiën voor het traktaat, gesloten tusschen Frankrijk en Mexico, zijn uitgewisseld.

De burger oorlog is te Mexico voorloopig geëindigd door den heersenden zogepaald der Centralisten op de Federalisten. Tampico heeft zich den 4den en Tispan den 11 Junij overgegeven. De generaal *Arista* heeft hezit van die twee Steden genomen. Men kan echter Mexico nog niet als geheel bevredigd beschouwen, zoolang men de om wetstrijdende vorderingen van den President *Bustamente* e *Santa Anna* niet bevredigd zal hebben.

BELGIE.

BRUSSEL, den 10den Augustus.

De Baron *Sarlet de Chokier*, verkozen in 1831 door het nationaal Congres, tot Regent van België, is Woensdag avond te Guignat om aan de gevolgen eener lang durende ziekte overleden. Van de staatkunde afgetrokken sedert het tijdstip waarop hij de verhevendste

functien veruult, leefde de heer *Surlet de Chokier* eenvoudig op zijn landgoed; hij had eene patriarchale gewoonte aangenomen, waarmede zijne gelaatstrekken zoo zeer overeenstemden. Zijne daden als Regent van het Koninkrijk behooren tot de geschiedenis.

— Een Engelsch oogenot meldt dat de Koning en de Koningin der Belgen met een taaijgeveel de Koningin van Engeland op het Paleis van Windsor een bezoek zullen geven.

— Een groot getal voortbrengselen van Duitsche, Engelsche, Fransche en Hollandsche kunstenaars zijn opgegeven en worden voor de aanstaande tentoonstelling te Brussel verwacht.

Op verzoek van den minister van binnenlandsche zaken heeft het ministerie van finantien aan de kantoren der douanen last gegeven om alle mogelijke gemakkelijheden aan de vreemde kunstenaars te verleenen. De kisten inhoudende hunne werken zullen aan de grenzen van de gewone visitatie vrij zijn en niet geopend worden dan in het lokaal zelf der tentoonstelling.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 12den Augustus.

Z. M. heeft bepaald, dat in het onder Nederlandsch beheer teruggekeerde gedeelte van Limburg zullen worden gevolgd al de wetboeken, met de daartoe behoorende wetten en verordeningen thans te Maastricht geldende, en dat door de wetten en verordeningen, naar welke die deelen van Limburg tijdens de weder in bezitting van kracht beschouwd, moeten worden verstaan al de speciale wetten en verordeningen, welke onder de wetboeken en daartoe behoorende wetten en verordeningen niet zijn begrepen.

— Door den Koning is bepaald, dat de gevangenen te Utrecht en te Assen op zoodanigen voet zullen worden ingerigt, dat een gedeelte van deze gestichten bepaaldelijk zal bestemd wezen voor beklaagde gevangenen en een ander gedeelte voor beschuldigde gevangenen of zoogenaamde gerenvojieerden naar de provinciale geregtshoven.

— Zijne Majesteit heeft aan den graveur te Utrecht, *D. van der Kellen*, wegens eene door hem vervaardigde medaille op de echtverbintenis van Z. K. H. den Erfprins met H. K. H. de Prinses van Wurtemberg, eene gratificatie verleend.

— De Hooge Raad heeft, in zijne zitting van vrijdag, zich weder bezig gehouden met de behandeling der zaak van den heer *C. A. Thiene* uitgever der *Arnhemsche Courant*, en van den Procureur-Generaal bij het Hof van Gelderland, requiranten in cassatie van een arrest, door het gemelde Geldersche Hof gegeven. Den 27sten dezer zal de Raad in die zaak uitspraak doen. De Procureur-generaal *mr. T. C. de Bordes* heeft zijne conclusien in deze zaak genomen, strekkende tot rejectie van den ingestelden eisch, tot cassatie en tot bevestiging van het gewezen arrest, doch men kan eene geheele andere uitspraak verwachten.

— Bij koninklijk besluit van den 4den dezer is benoemd, tot raadsheer in het provinciaal geregtshof van Groningen, de heer *mr. G. W. Eekhout*, thans president in de arrondissementen-regtbank te Groningen, en zulks in plaats van wijlen jonkhr. *mr. W. J. Quintus*; *mr. G. W. Eekhout* was de derde candidaat, die door de Staten van Groningen ter vervulling der vacature gekozen was.

— Het *Weekblad van het regt* bevat het volgende berigt:

Naar men verneemt heeft Z. Exc. de Minister van Justitie zich vereenigd met het gevoelen van den Proc-Gen. bij het Prov. Geregtshof in Holland, dat art. 1505 B. W. niet heeft doen vervallen, en dus voortdurend van kracht is, art. 38 van het Keizerlijk decreet van den 14de Junij 1813, waarbij aan de Deurwaarders is verhoeden, middelijk of onmiddelijk koopers te worden van roerende Goederen, met welker verkoop zij belast zijn.

8 Augustus 1839.

A's ingezetenen en geërfde in de vier maaspolders, nabij de stad 's Hertogenbosch, ben ik niet zonder belang in al datgene wat het welzijn van deze polders betreft.

Deze vier polders hebben ieder een afzonderlijk inwendig of huishoudelijk beheer; voormaals hadden zij ook eigen dijk-kollegien, die bij het koninklijk besluit van den 31 October 1825 zijn ontslagen en door eenen dijksstoel onder den naam van Hoogheemraadschap van Maasland vervangen.

Bij het koninklijk besluit van den 7den Maart 1826, is dat Kollegie georganiseerd en zijn de leden daarvan benoemd.

Verschillend wordt het nut en het doelmatige van die verandering beoordeeld, maar zeker is het, dat het op eenen meer kostbaren voet is ingerigt en dat tot zoo lang de vier Maaspolders niet tot één ligchaam kunnen of zullen worden vereenigd, het groote deel het meeste welzijn van de polders niet zal worden bereikt.

De belangen van de polders met opzigt tot de waterloozing zijn, zoo met strijdig aan elkander, evenwel ook niet geheel overeenstemmend, hetwelk toch zeer noodzakelijk was, aangezien door het voort-

durend verhoogen van de bedding der rivier de Maas en daardoor verhoogden waterstand de waterloozing jaarlijks moeilijker wordt.

De stand der polders is thans zoodanig dat het maar zeer zelden gebeurd, dat de landerijen in deze geheel droog worden, en dit gebeurt jaarlijks.

Reeds vrentwilling is men op een voorstel ten deze bedacht geweest en om in navolging van dergelijke ondernemingen in het arrondissement Breda ook een plan te ontwerpen om voor gezamenlijke rekening een waterloozing-kanaal daar te stellen, waarin, om het doel te bereiken, de bovenliggende polders tot aan de stad Grave zouden betrokken worden.

De daartoe benoemde Commissien hebben door behulp van deskundigen en later door de beambten van den waterstaat de ontwerpen tot uitvoering tot die hoogte gebracht, dat daarop de Koninklijke goedkeuring konde worden verzocht, wanneer door de opstand in de zuidelijke provincien en het in staat van beleg verklaren der stad 's Bosch, daaromtrent eene staking geboren is.

Men geeft wel voor dat, indien de Commissie die met dat werk is belast geweest, meer krachtadig, bedaard en doelmatig gehandeld had, de zaak over jaren reeds zoude zijn tot stand gebracht en dat alsdan wel zeker reeds een groot gedeelte der kosten, uit de voordeelen zouden zijn gevonden, die de uitvoering daarvan zouden hebben opgeleverd.

Bij elke gelegenheid hoort men klagen over dat dit ontwerp gestagneerd blijft en het moet tot verwondering van een ieder strekken, dat het kollegie van gedeputeerde staten deze zaak zich niet aantrekt.

Bij artikel 150 der grondwet is aan de provinciale staten de zorg opgedragen om aan den Koning het aanleggen van zoodanige werken voor te dragen als zij in het belang der provincie nullig oordeelen en bij het 9de hoofdstuk der grondwet wordt het onderwerp van den waterstaat meer omstandig behandeld.

Men zal wel niet willen beweren dat het plan tot het daarstellen van een waterloozing-kanaal voor de maaspolders bij dat groot achtbaar ligchaam onbekend is; of de aandacht van nuttig voor de provincie te zijn, niet verdient om een onderwerp van deliberation uit te maken ofschoon daarin zoo veele duizende ingezetenen belang hebben en een aantal duizende bunders land betrokken zijn.

In vorige jaren is dat onderwerp meermalen bij het kollegie van heeren gedeputeerde staten zoo ik ver meen behandeld en nu schijnt men daaromtrent onverschillig te wezen. Indien daaraan gedurende de geschillen met Belgien en den stand, waarin deze provincie zich heeft bevonden, geen gevolg is kunnen gegeven worden, dan hadden deze redenen opgehouden tijdens de laatste algemeene vergadering van de provinciale staten; toen waren de geschillen met Belgien geschikt en men had dus met redenen mogen vertrouwen, dat door heeren gedeputeerde staten deze zaak tot een onderwerp van deliberation van die vergadering zoude zijn gebracht.

Dikwijls heb ik hierover hooren spreken en meermalen miswoegendes wegens hooren uiten, met de opmerking, dat men zich wel bezig kan houden met het aanleggen van wegen ten koste van de provincie, alleen tot genoegen van eenige groote heeren; maar dat een ontwerp waarbij zoo vele duizende belang hebben, geheel over het hoofd wordt gezien.

Het was te wenschen dat bij het vergaderen der provinciale staten dezelve met het doel hunner daarstelling, door de voorlezing van het vierde hoofdstuk der grondwet, telkens meer bijzonder werden bekend gemaakt en dat het kollegie van gedeputeerde staten dat volgens artikel 153 der grondwet met het dagelijksch beleid der zaken belast is, zich meer beijverde bij de vergadering der algemeene staten, die onderwerpen ter deliberation te brengen, die nullig of doelmatig voor de provinciale belangen kunnen beschouwd worden, dan zelden de dagen, die bij artikel 67 van het reglement omtrent de zamenstelling der Staten bestemd en bepaald zijn, zeer nuttig en meer vruchtdragend kunnen worden doorgebracht.

Sincerus.

O N D E R W I J S.

Groote Vergadering der Catholijken te Londen.

De groote vergadering van personen den R. C. Godsdienst beijdende heeft te Londen den 15den Julij plaats gehad, ten einde hunne verlangens betrekkelijk de nationale opvoeding uit te drukken. Deze vereeniging is de eerste van dien aard, welke in de hoofdstad sedert vele eeuwen is bijeen geroepen geweest; zij heeft terhalve de grootste belangstelling veroorzaakt en was buitengewoon talrijk. Wij zullen ons bepalen om een uittreksel der bij deze gelegenheid door den Heer *O'Connell* uitgesprokene redevoering mede te deelen, die zich in kracht van redeneringen, overvloed van daadzaken en gematigheid van taal laat hooren en doet opmerken. In de plaats van eene redevoering te houden, zegt de redenaar in zijne inleiding, zal ik mij vergenoegen met het besluit voor te lezen, hetwelk ik voornemens was u voor te stellen, en gij zult be-

grijpen, dat daarin eene redevoering nutteloos zal zijn. Zie hier hetzelfde:

„Dat wij ons niet kunnen afzonderen zonder een diep leetwezen uit te drukken over hetgeen eene saande lastertaal tegen de leerstellingen en praktijken onzer heilige en zuivere godsdienst; eene godsdienst die, wij gelooven het, standvastiglijk tot de tijden der Apostelen opklimt en dezelfs onafgebroken bestaan van hunne tijden tot aan de onze kan bewijzen, eene godsdienst die dezelfde was van al de Heiligen zoo wel van den protestantschen kalender als van den onzen; eene Godsdienst der grootste mannen; welke Engeland uit de Alfreds, de Eduards, de Fortescus, de Morus heeft voortgebracht eene godsdienst van meer dan een derde der inwoners dier koninkrijken, eene godsdienst van de overgrootste en altijd toenemende meerderheid der Christenen, het eenig geloof, de eenige hoop, het eenig doopsel, de eenige schaaftal van den eenigen Herder.”

Heb ik u niet gezegd dat na de lezing van dit besluit eene redevoering nutteloos zou worden? Geene stof ontbreekt mij; ik schroom alleen uw godulste zullen misbruiken.

Vergun mij voor eerst mij ook te verheugen den voorzitterstoel door den afstammeling van een der oudste adellijke familien van Engeland (de achtbare Heer Langdale) te zien bekleeden, wiens voorouders te Crezij, te Azincourt, te Poitiers zegevierden en in de veldtochten zonder de hulp der Pruiszen wisten te overwinnen.

En is zulks voor mij niet eene reden tot vreugde om in uw midden mijn jonge vriend, de Heer Austey en mijn vriend Lucas en uw secretaris te vinden? Wat waren zij vroeger, vroomere protestanten en wat zijn zij thans? gemoedelijke en vroomere Catholijken, en niet het eigenbelang maar de genade Gods heeft hun alleen geleid.

Het is met het edelste oogmerk dat gij heden hier vergaderd zijt, want het fanatisme wordt opgehoopt, de godsdiensthaat vermeerderd; de Westlijsche methodisten vallen ons aan. Door de laagste middelen wil men tot de onwaardigste einden geraken.

Van alle kanten hoort men de kreet: Geen Papismus. Ik heb van lasteringen gesproken, ik zal u daarvan een voorbeeld aanhalen. Slechts weinige dagen geleden verzocht een Catholijk geneesheer, die sedert twintig jaar in eene parochie de armen om niet verzorgde, eene plaats als geneesheer in een hospitaal: dit mislukte en een jong mensch, die slechts sedert drie jaren aangenomen was, had de voorkeur, onder voorwendsel dat het niet voorzigtig zoude zijn om protestantsche zieken aan eenen papistischen geneesheer toe te vertrouwen. Wat ons aangaat vermeen ik dat het pligt is die beleediging van iemand te bevestigen en wat hij aangaat, kan ik zeggen dat er weinig niemand gevonden wordt die zoovele redevoeringen, als ik, heb uitgesproken, waaraan ik alle krachten klem heb trachten bij te zetten; van den anderen kant is niemand meer dan ik beleedigd geworden en echter is er een verwijt, hetwelk men mij nooit heeft durven doen; ik eerbiedig de geloofsbelijdenissen van alle protestanten en het geweten der dissidenten of het ook al of niet consequent is, dit is mijne zaak niet. Doch wat ik vooral vermijde is aan iemand eene geloofsbelijdenis toe te kennen, die hij niet belijdt. Wanneer iemand mij zegt: Ik houde van eene dergelijke leerstelling niet, wil ik hem niet logenstraffen; zulks is het gebruik der Catholijken niet. Maar handelt men aldus met ons? Het is niet het fanatisme, hetwelk men aanrandt, maar een monster, hetwelk men voor zich zelf geschapen heeft en Catholicismus noemt. Wat heeft sedert eenigen tijd zooveel in den schouw der kerk doen terug keeren? Niets anders dan hunne aandacht op dit onderwerp, hetwelk zij bij onderzoek waar en opregt bevonden hebben. Zij hebben Catholijke boeken geopend en daarin niet een enkel woord van ongerijmde leerstellingen gevonden. Al zoo van eene dwaling genezen, zullen zij weldra van de andere verlost zijn.

Het groote strijdpunt van het fanatisme is de opvoeding; zien wij de wezenlijke gesteldheid der zaken in. De geestelijkheid der gevestigde (Anglikaansche) eeredienst, beweert dat zij al het geld van het volk moet hebben om naar dezelfs goedgevonden te onderwijzen; doch de dissidenten, een gedeelte van het volk uitmakende, houden vol, dat zij op een gedeelte van het geld regt hebben; dan ik, Catholijk, ook lid van het volk, bevestig dat zij alles willen nemen en aan ons niets overlaten. Waarom dan geene billijke evenredigheid? Zij willen de opvoeding en uitsluitend de opvoeding, wij willen dat dezelve algemeen zij. Zij zeggen dat wij de domheid willen, doch wij verklaren dat wij de verlichting beminnen. Volgens hun, zijn wij Catholijken, omdat wij dompers zijn, zij zijn protestanten, volgens ons omdat zij het Catholicismus niet begrijpen. Indien zulks, inderdaad zoo is, moest dan de domheid, die ons tot Catholijken maakt, over ons het licht der opvoeding niet verspreiden om ons, zoo zij konden, tot protestanten, te maken? Maar zegt de Aartsbisschop van Cantorbérij wij doen veel voor de opvoeding der

armen en ik zeg dat op het tijdstip der Hervorming de armen zijn bestolen, geplunderd, beroofd van hunne goederen en inkomsten, welke de liefdadige Catholijken van onheugelijke tijden toegewijd hadden om te onderwijzen, te kleeden en de armen van dat land te voeden. Toen waren er 140 gedoteerde hospitalen zonder de mannen en vrouwen kloosters en de Prioraten te tellen. Ik heb openlijk voor de kamer der gemeenten gezegd, dat vóór de Hervorming er in Engeland 55,000 kerken en 42,000 succursale en kapellen waren, in welke het Sacrificie der nieuwe wet tot luister van God en de boeting der zonden van het volk dagelijks werd opgeofferd. Er waren 600 kloosters, waarvan de inkomsten 150,000 p. st. bedroegen, die thans tienmalen zooveel zouden bedragen en aan elk dezer kloosters waren scholen verbonden, terwijl 400 kloosters van religieuze vrouwen ook scholen voor de opvoeding der vrouwen hadden.

Men heeft beweerd dat het uit pligtsgeweten was dat de staat zich met het onderwijs en de opvoeding moest bezig houden.

De staat waarlijk laat een geweten toe! Indien zulks zoo is, wenschte ik wel te weten, waarin dat geweten bestaat; immers, wanneer ik de geschiedenis raadpleeg, ontwaart ik dat hetzelfde sedert drie eeuwen zonderling veranderd is.

Toen Hendrik VIII den titel van verdediger des geloofs verkreeg, was het geweten van den staat Catholijk; later toen hij zich tot hoofd der kerk verklaarde en de zes artikelen aannam, werd het geweten eene soort van half Protestantsche gedochten, vermits hij den Paus verwierp en die ook maar half Catholijk heette, omdat hij de zeven heilige Sacramenten bewaarde; vervolgens kwam Eduard VI, die de zes artikelen verwierp en twee en veertig daartegen in de plaats stelde. Hij stierf en werd opgevolgd door de ongelukkige Maria, welker naam ik uit de jaarboeken van Engeland wel wenschte uit te kunnen wisschen. Zij heeft het Catholicismus van ons land met eene vlek besmet, welke onze tranen niet zullen uitwischen. Ondertusschen herrinneren wij ons dat een Spaansch Monnik, biechtvader van Koning Philippus, Kardinaal en Aartsbisschop van Cantorbérij den moed in tegenwoordigheid des Konings en der Koningin had een sermooon te prediken, waarin hij verklaarde dat de vervolging met den geest en de letter der H. schriftuur strijdig was. Zijne woorden waren krachtig genoeg om de afkondiging der bloedwet vijf weken te vertragen, en zoodra deze gestagen was, verliet hij Engeland en offerde zijn fortuin aan zijn geweten op. Na de regering van Maria volgde die van Elisabeth en toen daafde het geweten van den staat van de 42 artikelen tot de bevestiging der geloofsbekentenis.

Nu vraag ik in vollen ernst wat zal er van Engeland geworden, wanneer men het beginsel toeliet dat de opvoeding moet gehandhaafd en geregeld worden door zulk eene onstandvastige zaak als het geweten van den staat is? Ik heb u doen zien dat in de Catholijke tijden de opvoeding in vollen bloei was, doch dat bij de hervorming die fondsen tot dat einde bestemd, werden geconfisqueerd. De bibliotheken der Bisschoppen van Durham, Worcester en Oxford werden geplunderd en zoodanig vernield, dat er slechts twee boekdeelen door een kruidenier zijn bewaard gebleven. Staat en kerk verwaarloosden te gelijker tijd de opvoeding. Heb ik derhalve niet het regt om voor de Catholijken niet alleen maar voor alle kerkgenootschappen, het regt te verzoeken om hunne Godsdienstige opvoeding, vrij van alle contróle van den staat te besturen? Zoude de Catholijken niet talrijk genoeg zijn om dit regt te hebben?

Wij tellen zeven miljoen zielen in Ierland en naar men mij verzekerd, ten minste twee miljoen in Groot-Brittanje. Te Liverpool zijn honderd duizend en te Manchester bijna tachtig duizend Catholijken. Nu vraag ik welk ander kerkgenootschap is zoo talrijk? Er zijn slechts drie miljoen Presbyterianen, een miljoen Westeijanen en zeven miljoen leden der gevestigde Kerk.

En weet gij wat de gevestigde kerk is? Ik ken eene zeer aanzienlijke familie te Dublin, die voor angelikaansch gehouden wordt, doch welker oudste dochter de Darbijhsche, de tweede de Calvinistische en de derde de gevestigde kerk bijwoont en waarvan de vader beantwoordt aan de beschrijving, welke een Ier van een uitmuntend protestant deed: dat is te zeggen, een mensch die vrijdags vleesch eet, de Catholijken verwenscht en zondags thuis blijft.

Maar het is niet door het getal alleen dat de Catholijken het regt hebben om hun deel in de algemeene opvoeding te vorderen? Is het niet aan hunne Catholijke voorouders dat de engelschen hante instellingen, die thans hun roem en luister uitmaken, verschuldigd zijn? En de regterlijke organisatie, en de Jurij en de efelijke monarchie en het beginsel der volksvertegenwoordiging? Het waren onze Catholijke voorvaders, die onze kerken oprigten en het Christendom aanbragten. Ja onze Catholijke voorvaders hebben ons al wat kostbaar in de wet, al wat volmaakt in de maatschappelijke orde al wat verheven in de eeredienst der Godheid was, gegeven. Och

wij zijn alles aan onze Catholijke voorzaten verschuldigd. En nu komt men zeggen dat wij geene opvoeding moeten hebben! zij zouden tegen ons het oude vervolgings-stelsel willen hernieuwen. Hier treedt de redenaar in groote bijzonderheden over de door de Catholijken geleide vervolgingen en de tegen hun nitgevaardigde straf wetten; daarna herrinnert hij dat de Catholijken de eersten geweest zijn, die eene wezenlijke emancipatie aan de andere kerkgenootschappen, getuige het gedrag van den Hongaarschen bondsdag in 1791, hebben toegestaan. Hij haalt vele protestantsche schrijvers aan om te bewijzen, dat de protestantsche landen niet meer zedelijk dan de Catholijken zijn; vervolgens gaat hij aldus voort:

Hetgeen ik eindigende vooral te verzoeken heb is dat gij u door bedreigingen onzer vijanden niet laat afschrikken, en ook niet wanhoopt. Ziet om u rond; overal zult gij den voortgang van het Catholicismus vinden. In Amerika, bij het eindigen der revolutie was er slechts één bisschop; thans zijn er drie en twintig bisschoppen en een aartsbisschop. In Duitschland, en ik zeg het met genoegen, hebben de voornaamste geleerden en letterkundigen het protestantismus verlaten, om het Catholijk geloof te omhelzen. Holland, de haardstede van het Calvinismus, telt thans 900 duizend Catholijken van de 2½ miljoen inwoners. Van alle kanten worden Catholijke kerken opgericht en Koning Willem heeft geene meer getrouwe en toegenegene onderdanen dan de Roomsche Catholijken, en ik schroom niet zelfs te zeggen.

Zal ik over Ierland spreken? ziet eens de menigte, die zich in de kerken verdringt en de nieuwe kerken, welke in al de provincien des Koninkrijks worden opgebouwd en waarvoor de fondsen bij inschrijving worden gevonden. Eene kerk te Dublin heeft tien duizend ponden sterling gekost, waarvan acht honderd ponden bij inschrijving van een halve stuiver zijn aangevuld. Wanneer men aan een Ier zegt: Geef niet meer, gij zijt arm, antwoordt hij u: kan ik dan dulden dat mijn buurman tot mij zegt, dat hij eene kerk voor mij gebouwd heeft? Gaan wij over tot Engeland, dan vraag ik u of er iemand onder u lieden is, die niet een, twee, drie afzwerijngen onder zijne kennissen kan aanhalen Och! ja de vleklooze duif is één; zij spreidt hare engelachtige vlerken over de geheele wereld uit en doot in haren geheiligden nest al de natien, de volken en landen binnen komen. De vrededuif zweeft over de wateren, en de woeligheid, de misdaad, het geweld, de haat die het aanschijn des Christendoms bezoedelden, verdwijnen in hare tegenwoordigheid. De wateren van vriendschap en bitterheid zullen op de oppervlakte der aarde teruggedreven worden en de duif zal naar de aloude ark, dragende den olijftak, het zinnebeeld der eendragt, terug komen.

ADVERTENTIEN.

Tot mijne en mijner kinderen innige droefheid, Overleed alhier in den ouderdom van 25 Jaren en 2 Maanden, mijn geliefde Stiefzoon de Eerwaarde Heer **H. VAN ASTEN**, R. C. Subdiaak, na voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk.

Vrienden en bekenden gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Helmond,

den 9den Augustus 1839.

J. H. SPOORENBERG.

Door Sterfgeval uit de Hand te Koop, om met den 1sten November dezes Jaars te aanvaarden, een sterk wel gebouwd goed onderhouden ter Nering staande **HUIZING** zeer geschikt voor **HEERENHUIS**, met **PAKHUIS**, **BLEEKVELD** en **TUIN** met Muren afgesloten, bestaande in twee **VOORKAMERS**, een **BINNENKAMER**, een **ACHTERKAMER** een ruime **KEUKEN** en **POMP**, eene **KELDER**, twee **BOVENKAMERTJES** en ruime **ZOLDER**, en aparte gemakken staande aan de Markt, in de Vrolijke Plaats **Kuyk** aan de **Maas**.

Iemand genegen en nadere inlichtingen te bevragen bij de Heer **B. VAN DIJCK** mits Brieven **Franco**,

De Ondergeteekende maakt zijnen Geerde begunstigers bekend, dat hij hem is te bekomen, Besten en Smakelijken **ELIXER** ad f 12,50 de 100 Fleschjes.

BORDURPATROONEN voor Dames.

Mede, dat hij weder heeft ontvangen Fraaije en Goede **ANDBOGEN** en **PIJLEN** in alle prijzen.

H. H. VAN MIERLO

in de Waag

te **EINDHOVEN**.

Te 's Hertogenbosch, bij **D. A. A. DE ROOIJ**; Boek- en Courantdrukker.

Men verlangt tegen primo November of eerder, in eene Apotheek te Arnhem, eenen **LEERLING** van de R. C. Godsdienst.

Adres met franco brieven onder Lett. K. aan **H. G. D. A. E. M. S.**, Boekverkooper te Arnhem.

AANBESTEDING.

Op Maandag den 19den Augustus, 1839, des voormiddags ten elf ure, zal onder nadere goedkeuring van den Heere Directeur-Generaal voor de zaken van de Roomsche-Catholijke Eeredienst, door het Kerkbestuur der R. C. Gemeente van **Heusden**, Arrondissement 's Hertogenbosch, Provincie Noord-Brabant, ten huize van **H. VERHOEVEN**, V. N., in het Wapen van Amsterdam, te **Heusden**, worden aanbesteed:

Het Bouwen van eene

K E R K

IN DE STAD

H E U S D E N,

MET DE LEVERANTIE

VAN ALLE DAARTOE BENOODIGDE MATERIALEN.

De Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het bestek en voorwaarden waarop de Aanbesteding zal plaats hebben, zullen ter lezing liggen, te **Arnhem** bij de **Wed. PULSERS** in het Koffijhuis; te **Breda** bij **LOLIENS** in de Zwaan; te **Dordrecht** bij **SMIT** in den Engel; te **Gorinchem** bij **LOBRECHT** in de Beurs; te **Grave** bij **SCHONENBERG** in den verghulden Roskam; te 's Gravenhage bij **SMEETS** in het Zuid-Hollandsch Koffijhuis, te **Hardinxveld** in de drie Snecken; te 's Hertogenbosch bij **REGGERS** in het Stads Koffijhuis; bij **HOHMANN** in het Oud Stads Koffijhuis en bij **KORTHOUD** in het Antwerpsch Koffijhuis; te **Heusden** bij **H. VERHOEVEN** in het Wapen van Amsterdam; bij **COPPENRATH** in de Prins Kardinaal en bij de **Wed. SWAANS** in den Gouden Leeuw; te **Nijmegen** bij **MEURS** aan de Gierbrug; te **Stiedrecht** in de Zwaan; te **Tiel** bij **ROESING** in den Gouden Leeuw; te **Tilburg** bij **DONDERSEN** in den Gouden Leeuw; te **Utrecht** bij **L. VERMEULEN** op het Vreburg en te **Waalwijk** bij de **Wed. DALLEU**.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen zoo bij het Roomsche-Catholijk Kerkbestuur te **Heusden**, als bij den Heere Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in de Provincie Noord-Brabant, **E. DE KRUIJFF**; den Provincialen Ingenieur van den Waterstaat, Jonkheer **E. C. VAN RAPPAHD**, w 's Hertogenbosch, en den Opzitter **G. BRONKHORST** te **Heusden**, alwaar ook de teekeningen kunnen worden ingezien; zullende Zaturdags voor de besteding, zijnde den 17den Augustus 1839, ter plaatse, de noodige aanwijzing worden gedaan.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Zaturdag 10den Augustus 4½ Ure.

Werk. Sch. 2½ pCt. 54½. Dito 5 pCt. 102½, 1½. Kansbiljetten f. 27½. Am. Synd. 4½ pCt. 96½. Dito 3½ pCt. 82. Handv. 173½ Oost-Indië 5 pCt. 100½. Ardeins 85 p. st. 18½

Latere Berigten.

PARIS, den 10den Augustus.

Ten half een uur is de Koning op de Tuilerien teruggekend. eenige minuten later zijn de Ministers op hun beurt aldaar gekomen en de raad heeft tot vijf uren geduurd, wanneer **Z. M.** naar St. Cloud is vertrokken.

Talrijke koeriers zijn heden avond wijd en zijd verzonden.

De Graaf de **Torreno** is met zijne geheele familie uit Italis alhier aangekomen.

— *L'Echo del Commercio* van den 1sten Augustus deelt het volgende mede:

Men schrijft uit het leger van het noorden dat een Commissaris van **Lodewijk Phillips** aldaar was aangekomen met de zending om over schikkingen te onderhandelen.

Men voegt er bij dat de Generaal **Espartero** hem zoo goed niet ontvangen heeft als sommigen lieden wel hadden gewenscht.

BRUSSEL, den 11den Augustus.

Men meldt ons dat een staatsman, die in Europa een naam verworven heeft en die in Belgie vele letterkundigen zich moeten herinneren van wien het den vriendschappelijke beschermer was, gedurende hij het ministerie van openbaar onderwijs bekleedde, heer **Falck** eindelijk tot Minister plenipotentiaris bij ons hof benoemd is.

(*Journ. du Comm. d'Anvers*).